

Minik Ayaklar Geri Dönüyor*

Nazife Tosun¹

Kenan Demir²

Makale Bilgisi

DOI: 10.21612/yader.2018.008

Makale Geçmişi

Geliş tarihi 21.10.2016

Kabul 11.11.2017

Anahtar Sözcükler

Yaratıcı drama

Geri dönüşüm

Çevre eğitimi

Oyun

İşbirliğine dayalı öğrenme

Öz

Bu çalışmada okulöncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının geri dönüşüm ile ilgili farkındalığını artırmak amaçlanmıştır. Proje 2014-2015 eğitim-öğretim yılı birinci döneminde TOKİ Yahya Kemal Beyatlı İlkokulu okulöncesi kurumunda kurumunda 2 kız 13 erkek toplam 15 öğrenciyle yürütülmüştür. Ekim 2014-Ocak 2015 tarihleri arasında gerçekleştirilen çalışmalar yaklaşık 45 saat sürmüştür. Görüşme ve gözlem yoluyla elde edilen araştırma verileri çalışmaya katılan okulöncesi öğrencileri, öğretmeni, bu sınıfa gözlem amacıyla gelen okulöncesi öğretmen adayları (4 öğrenci) ile proje danışmanı, video kamera ve fotoğraflar olmak üzere altı farklı kaynaktan elde edilmiştir. Yazılı görüş alma, bireysel görüşme yoluyla elde edilen görüşme verileri ile gözlem verileri birlikte kelime, cümle ve paragraflar dikkate alınarak betimsel olarak irdelenmiştir.

Çalışmanın öğretme öğrenme sürecinde yaratıcı drama tekniklerinden dramatisasyon, doğaçlama ve rol oynama ile çoklu zekâ etkinlikleri, gezi-gözlem, oyun, gösteri, müzik, dans gibi birçok öğretme-öğrenme yolu birlikte kullanılmıştır.

Verilerin analizi sonucunda öğrencilerin eğlenerek öğrendikleri, süreçten mutlu oldukları gözlenmiştir. Ayrıca yaratıcı dramanın öğrencilerin geri dönüşümle ilgili öğrenme ve farkındalıklarını, işbirliği, özgüven, yaratıcılık, çevreye ve doğaya saygılı davranma gibi özelliklerini olumlu etkilediği belirlenmiştir.

Tiny Feet Are Returning

Article Info

DOI: 10.21612/yader.2018.008

Article History

Received 21.10.2016

Accepted 11.11.2017

Keywords

Creative drama

Recycle

Education of Environment

Game

Cooperation based learning

Abstract

This study was done to increase the awareness of recycle among the pre-school children aged 5-6. The project was conducted with 2 girls and 13 boys in Burdur TOKİ Yahya Kemal Beyatlı Primary School in 2014-2015 Academic year. The research started on 27th October, 2014 and finished on 22nd January, 2015. This study went on every Monday between these dates. It lasted nearly 45 hours and 12 workshops were used.

In this study in which Experimental Research Process was followed, recycle activities were done using the Process of Creative Drama. In this study, Qualitative data were obtained via Interview and Observation Method. The research's interview data were obtained from four different sources that are pre-school children, teacher of pre-school children, pre-service teachers who came to this class for observation (4 students) and the advisor of the project. Further, the advisor of the project's observation data and video-camera and photograph machine's records were used. Interviewing data which were obtained via written view-taking, and individual interviews, and observation data were examined descriptively regarding word, sentence, and paragraphs. In this study, in which multiple teaching processes were formed, lots of learning-teaching ways such as improvisation, role play, drama from creative drama techniques; multiple Intelligence Activities, Excursion-Observation, game, show, music, rhythm were used.

With the analysis of qualitative data, it is detected that the activities done within this project affected children's learning and the level of awareness about recycle positively. Moreover it is observed that children learned while having fun and became happy at this process. It is detected that these recycle activities affected students' features such as cooperation, self-confidence, creativity and respect to environment and nature positively. It is identified that these activities provided the family participation even limited.

* 2209 Öğrenci Projesi Olarak 2014-2015 Yıllarında TÜBİTAK Tarafından Desteklenmiştir.

1 Öğrenci, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

2 Yard.Doç.Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, E-posta: kenandemirkfe@gmail.com

Giriş

Bir çevreye doğan ve bu çevrede yaşamını sürdüren çocuklar dünyaya gözlerini açtıkları andan itibaren büyük bir hızla öğrenir. Okulöncesi yıllarda çocuklar çok meraklıdır ve öğrenmeye istekli bir şekilde yakın çevrelerini keşfetmeye çalışır. Araştırmacı bir kişilik özelliği sergileyen bu çocuklar günlük yaşamda karşılaştıkları olayların nedenleri ve sonuçları arasında ilişki kurma çabası içine girer ve bu ilişkileri çözümlmek için sürekli soru sorarlar. Okul öncesi eğitim kurumları çocukların bedensel, psiko-motor, sosyal, duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerine yardımcı olan, onları ilkokula ve gelecekteki toplumsal yaşama hazırlayan bunu da anne-babaların desteğiyle ve gerektiğinde onları da eğiterek yapan, eğitim kurumları olarak işlevlerini yerine getirmeye çalışır. Çocuklar için en uygun öğretim-öğrenme strateji, yöntem ve tekniklerin seçilmesi ve kullanılması, onların gelişim özelliklerinin iyi bilinmesi ile mümkündür. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarında “çocuk merkezli” okul öncesi eğitim programlarının ve eğitim uygulamalarının onların eğitim ihtiyaçlarına en iyi şekilde cevap vereceği düşünülmektedir (Kandır, 2001).

Bu bağlamda ülkemizde okulöncesi dönem öğrencilerin eğitiminde rehber olması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan “Okulöncesi Eğitim Programı” millî eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak okulöncesi eğitiminin amaç ve görevlerini şöyle ifade etmiştir (MEB, 2013).

1. Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,
2. Onları ilkokula hazırlamak,
3. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın belirlemiş olduğu bu amaçlar belirlemiş olduğu bu amaçlar kuşkusuz ki okulöncesi öğretmenlerinin de en temel amaçlarını oluşturmaktadır. Doğal bir öğrenme isteği ile dünyaya gelen çocuğun bu isteğinin okul hayatında da desteklenerek devam ettirilmesinde okulöncesi öğretmenlerinin önemi çok büyüktür. Okulöncesi dönem yaşamın sihirli yılları olarak nitelendirilmekte ve çocuğun bedensel ve zihinsel gelişiminin en süratli olduğu yıllar olarak kabul edilmektedir. Bunun yanında okulöncesi dönemin çocuğun duygusal ve sosyal gelişimi ile kişiliğinin oluşumunda en önemli zaman dilimidir (Erkan, 1993; Oktay, 1999; Şallı ve diğerleri, 2013).

Okul öncesi dönem, çocuğun her alanda olduğu gibi çevreye ilişkin olumlu tutum ve davranışlar edinmesi ve edindiği tutum ile davranışların ileriki yaşantısına temel oluşturması açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu dönemde, gelişimsel özellikleri nedeniyle oldukça meraklı olan çocuklar, onları çevreleyen dünya hakkında sorular sorarak ve araştırmalar yaparak çevreyi keşfetmeye çalışırlar. Çocukların bu özellikleri, çevre ile ilgili yeterli bilgi edinebilmelerine, olumlu tutum ve davranış geliştirebilmelerine temel oluşturur (Yaşar, İnal, Kaya ve Uyanık, 2012).

Toplumun çevre değerlerini arttırmaya ve çevrenin korunması için bir çerçeve yaratmayı amaçlayan çevre eğitimi, çevresel sorumluluk bilincine sahip ve çevreye karşı duyarlı davranışlar gösteren bireylerin yetişmesini sağlamaktadır (Yaşar ve diğerleri, 2012, s.31).

İnsan içinde yaşadığı çevreyi bilinçsizce ya da istemeyerek yok etmektedir. Çevre için eğitimin amacı insanların çevre bilincini artırmak dolayısıyla çevre ile uyumlu yaşamasını sağlamaktır. Çevresinden etkilendiği gibi çevreyi de etkileyen birey, çevre ile uyumlu yaşamasını öğrendiği zaman diğer insanları ve politikayı da olumlu yönde etkileyecek, bundan da toplum etkilenecektir.

Uluslar varlıklarını devam ettirmek istiyorlarsa, doğal zenginliklerinin sürdürülebilirliğini garanti etmek zorundadır. Doğal varlıklarının sürdürülebilirliğinin sağlanması ise, doğayla sürekli alış-veriş içinde bulunan bireylerin, kurum ve kuruluşların eğitilmesiyle mümkündür. Bu da en güzel sekliyle bireylere çocukluktan itibaren çevre duyarlılığı kazandırmakla mümkündür (Tombul, 2006).

Çevre ile ilgili sorunlar ve buna bağlı gelişen gerek toplumsal gerek bireysel tepkiler özellikle 1960'ların sonlarına doğru önem kazanmıştır. Ne yazık ki çevre eğitimi ülkemizde hâlâ fantastik bir yaklaşımla ele alınmakta ve fen programlarından ötelenmektedir. Eğer demokratik ve sorgulayıcı bir toplum oluşturmak istiyorsak, çevre eğitimine anaokullarından başlamalıyız (Taşkın ve Şahin, 2008).

Çevre eğitiminin temeli doğayı ve doğal kaynakları korumaya yöneliktir. Çevre eğitimi bilgi vermenin yanında insan davranışını da etkilemelidir. Olumlu ve kalıcı davranış değişiklikleri kazandırmak ve sorunların çözümünde bireylerin aktif katılımını sağlamak çevre eğitiminin temel hedefidir (Şimşekli, 2004).

Çevre eğitiminde hedef kitle tüm insanlardır ve amaç da çevreye duyarlı, çevre koruma konusunda olumlu tutum ve davranışların geliştirilmesidir. Çevre eğitiminin amacına ulaşmasında okullara büyük görev düşmektedir. Okulların ders programında çevre eğitime yer verilirse çevre eğitiminin amacına ulaşması sağlanabilir (Paraskevopoulos ve diğerleri, 1998, s.55) akt: Aşlıoğlu)

Çocukların erken dönemde gelişim özellikleri dikkate alındığında verilecek çevre eğitimi, çocukların sorgulama, keşfetme vb. gelişimlerine katkıda bulunurken, aynı zamanda okul öncesi dönemdeki fen eğitimine yönelik olumlu tutum geliştirmelerine olanak sağlayacaktır. Sonuç olarak, doğa çocukların bilişsel ve fiziksel gelişimlerini destekleyen üstü açık bir sınıf olarak tanımlanabilir (Dinçer, 2005).

Farklı branşlardaki öğretmenlerde olduğu gibi okulöncesi öğretmenlerinden de birçok alanda istenilen yeterliliğe sahip olmaları beklenmekle birlikte öğretmenlerin her alanda uzman olması mümkün olmamaktadır (Akdağ ve Erdiller, 2013). Karataş (2013:, s.58-76) okulöncesinde çevre eğitiminde analogi, proje, beyin fırtınası, gezi-gözlem, drama, soru-cevap, oyun gibi öğretim yollarının kullanılabilmesini ifade etmektedir. Bu açıdan okulöncesi öğretmenlerinin öğrencileri aktif kılan öğretme-öğrenme yollarını kullanmada uzman olmaları istenilen bir durumdur. Özellikle drama gibi öğrenenin yaşantılarından yola çıkan öğretme-öğrenme yollarını büyük bir ustalıkla kullanmaları okulöncesi çocuklarının gelişimini destekleyen en önemli unsurların başında gelmektedir.

MEB (2013b, s.68-69) okulöncesi eğitim programı kapsamında yayınladığı etkinlik kitabında okulöncesi öğrencilerinin geri dönüşüm ile ilgili bilgi ve becerilerini geliştirmek amacıyla bir etkinlik planlanmış ve bu örnek planda öğretim yöntemi olarak yaratıcı drama kullanılmıştır. Ayrıca MEB (2016) MEGEP modülleri kapsamında "Çocuk Gelişimi ve Eğitimi: Drama Etkinlikleri" programında kazanımlara dayalı drama planı örneklerine yer vermiştir. Bir başka örnekte ise Gülşay ve Öznacar (2010, s.7-8) "Bitki Müzesi" başlığı ile hazırladıkları etkinlikte öğretim yöntemi olarak dramayı tercih etmişlerdir.

Okulöncesi eğitim programında okulöncesi çocuğunun ilkelere uygun yetiştirilmesi için çok çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinden, öğretim materyallerinden bahsedilmekte ve bunların nasıl uygulanacağı örneklendirilmektedir. Okulöncesi eğitim programında okulöncesi çocukları için "Dramatik Oyun Merkezi"nin yer alması gerektiği, bu merkezde çocukların oyun oynayarak drama

yoluyla öğrenmesi için etkinlikler düzenlenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Yine aynı öğretim programında; “Dramatik Oyun Merkezi” ile ilgili açıklamalarda oyunun çocuğun bütün gelişim alanlarını desteklediğini, çocukların dramatik/sembolik oyunlar sırasında nesnelere ve kişilerle etkileşimde bulunduğu ve nesnelere düşünce, durum ve diğer nesnelere temsil etmek için kullandıkları ifade edilmiştir. Sembolik düşünmenin gelişimini destekleyen bu öğrenme merkezinde çocuğun farklı roller almasına, yeni keşiflerde bulunmasına, günlük yaşamdan olayları ve kişileri doğaçlama olarak canlandırmasına imkân sağlayan materyaller yer alması gerektiği vurgulanmaktadır (MEB, 2013, s.45-47)

Görüldüğü gibi okulöncesi eğitim programında ve alan yazında okulöncesi çocuklarının eğitiminde drama, oyun gibi çocuk dostu etkin öğretim yollarının kullanılması öngörülmekte hatta örneklendirilerek öğretmenlere rehberlik yapılmaktadır.

Drama çocukların bir grup içerisinde durum veya olayları kendi yaşantılarından yola çıkıp materyaller kullanarak, dramatik formlar yoluyla canlandırma yapmalarıdır. Bu bağlamda okul öncesinde drama ise; çocuğun yaparak yaşayarak öğrenmesini amaçlayan, bütün gelişimlerini destekleyen, daha önceden belirlenmiş amaçları olan, olayları sözel veya sözel olmayan iletişim yöntemleriyle ifade etmeye dayalı, içinde canlandırmaların olduğu bir etkinliktir.

San ise (1990) drama çalışmalarının öğrencilerin yetilerini geliştirmede ve çok çeşitli değerlerin öğretiminde etkili olduğunu ifade etmektedir. Drama çalışmalarının grup etkinlikleri biçiminde yürütüldüğünü; oyun eğitim bilimcisinin (drama pedagogu) doğru yönlendirmesiyle, bireyin konu ya da konuları grup içi etkileşim yoluyla ve yaşayarak öğrendiğini belirtmektedir. Yaratıcı dramanın genel amaçları incelendiğinde ise “Eğitim biliminin yürütücüleri olan eğitimcilerin en önemli görevleri; çocukların ve ergenlerin yaşadığı çevreyi, dünyayı algılayabilip, algılayabilmeleri, kendilerini tanıma çevresiyle iletişim kurabilen ve bunu geliştirebilen, ifade gücü ve biçimleri artmış, imgesel düşünebilen, estetik kaygı, demokratik tutum davranışları gelişmiş bireyler yetiştirmek için onlara olanaklar hazırlayıp, ortam sunmaktır (Adıgüzel, 2013).

Aydın ve Aykaç (2016, s.3) yaptıkları çalışma sonucunda çevre eğitiminde çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmakta olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca bu bağlamda “çevre ile bilgisinin artırılmasında ve çevreye yönelik farkındalığın geliştirilmesinde yaratıcı drama etkin bir yöntem” olarak kullanılabileceğini yaptıkları çalışmada göstermişlerdir. Çevre eğitimi sürecinde yaratıcı drama, çocuğun çevreye karşı olumlu tutum ve davranış geliştirmesine katkı sağlayabildiğini ortaya çıkarmışlardır.

Hem MEB okulöncesi eğitim programında hem de alan yazında okulöncesi çocukları için en doğru öğretim yaklaşımının oyuna dayalı süreçler olduğu söylenebilir. Yaratıcı dramanın öğretim sürecinde oyunu ve oyunsu süreçleri etkili bir şekilde kullanan öğretim yöntemlerinin başında gelmektedir. Bu gerçekler ışığında bu çalışmada yaratıcı drama etkinliklerine yer verilmiştir. Bu etkinlikler alan yazında belirtildiği gibi ısınma (hazırlık), canlandırma ve değerlendirme süreçlerine dikkat edilerek planlanmış ve uygulanmıştır (Adıgüzel, 2013)

Bu projede; çevre bilinci kapsamında yer alan geri dönüşüm ile ilgili okulöncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının farkındalık düzeylerini geliştirmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bu yaş grubu öğrencilere yaratıcı drama ve bütünleştirilmiş (tematik) öğretim programı kapsamında geri dönüşüm eğitimi verilmiştir. Çalışmalarda okulöncesi programında yer alan kazanım ve göstergeleri dikkate alınarak planlama ve uygulama yapılmıştır.

Çağımızın en önemli sorunlarının başında gelen çevre sorunlarının temelinde insan eğitimindeki yetersizlikler ve yanlışlıklar yer almaktadır. Okulöncesi eğitimin insan yaşamında en önemli evre olması nedeniyle okulöncesinden itibaren çevreye duyarlı bireyler olarak yetiştirilmesi, gelecekte çevre sorunlarını daha az ortaya çıkmasına, var olan sorunların da azalmasına katkı sağlayabilir. Bu çalışma, çevre sorunlarına duyarlı bireylerin yetiştirilmesine okulöncesinden başlanması gerektiği göz önüne alınarak hazırlanmış ve uygulanmıştır.

Araştırma Sorusu

Bu çalışmada “Okulöncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının geri dönüşüm bilincini geliştirme amacıyla yapılan etkinliklere ilişkin okulöncesi çocuklarının, öğretmenin, aynı sınıfta gözlem yapan okulöncesi öğretmen adaylarının ve proje danışmanın görüşleri nelerdir?” sorusuna aşağıdaki alt sorularla cevap aranmıştır.

Araştırmanın Alt Soruları

1. Okulöncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının geri dönüşüm eğitimi ile ilgili görüşleri nelerdir?
2. Okulöncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının öğretmenin geri dönüşüm eğitimi ile ilgili görüşleri nelerdir?
3. Geri dönüşüm uygulamalarına ilişkin olarak aynı sınıfta gözlem yapan okulöncesi öğretmen adayları ve proje danışmanın görüşleri nelerdir?

Yöntem

Yaratıcı drama yönteminin bağımsız değişken olarak kullanıldığı bu çalışma deneysel bir araştırma deseni çerçevesinde yürütülmüştür. Bu desen çerçevesinde araştırma verileri için nitel araştırma yöntemlerinden görüşme ve gözlem kullanılmıştır. Çalışmada okulöncesi öğretmeni, öğrencileri ve okulöncesi öğretmen adaylarının bireysel ve yazılı görüşleri alınmıştır. Ayrıca çalışmanın danışmanı olan araştırmacı her hafta öğretme-öğrenme sürecini katılımcı olarak gözlemiştir.

Çalışma Grubu

Çalışma Burdur ili merkezinde yer alan TOKİ Yahya Kemal Beyatlı İlkokulu bünyesinde yer alan okulöncesi kurumundaki “Uğurböcekleri” sınıfında yürütülmüştür. Bu kurumun, sınıfın ve öğrencilerin seçilmesinde okul müdürünün, öğretmenin ve öğrenci velilerinin gönüllü olması dikkate alınmıştır.

Çalışma bu kurumdaki okulöncesi 5-6 yaş grubunda yer alan 2 kız ve 13 erkek olmak üzere toplam 15 okulöncesi çocuğu ile tamamlanmıştır. Okul deneyimi dersi kapsamında bu okulöncesi sınıfta bulunan 4 okulöncesi öğretmen adayı da bu çalışmanın veri toplama kaynağı olmuştur. Ayrıca proje kapsamında gözlem amacıyla sınıfta bulunan proje danışmanı öğretim elemanı da çalışmanın veri kaynakları arasında yer almıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmanın nitel verileri çalışmaya katılan okulöncesi öğretmeni, Eğitim Fakültesi okulöncesi öğretmenliği bölümünde okuyan ve aynı okula gözlem için gelen öğretmen adayları ve çalışmalarını gözleyen proje danışmanının yazılı görüşlerinden elde edilmiştir. Çalışmayı gözleyen

tarafının görüşleri için 2 sorudan oluşan açık uçlu görüş alma formu hazırlanmıştır. Bu formda “Bu okulöncesi sınıfta yapılan çalışmalar hakkında neler düşünüyorsunuz?” ve “Bu çalışmaların okulöncesi öğrencilerine olan katkıları hakkında ne düşünüyorsunuz?” soruları yer almıştır.

Çalışmanın öğretme-öğrenme sürecinde okulöncesi öğrencileri ile bireysel görüşmeler yoluyla elde edilen veriler için öğrencilere “Yaptığımız çalışma hakkında ne düşünüyorsunuz?”, “Çalışmada neler hissettiniz?” ve “Çalışma sonunda neler öğrendiniz?” türünden basit sorular kullanılmıştır. Bu sorular bireysel görüşmeler yoluyla öğrencilere sorulmuş ve verdikleri cevaplar yazılı olarak kayıt edilmiştir.

Nitel Verilerin Analizi

Yaratıcı drama etkinliklerinin temele alındığı fakat birçok öğretme-öğrenme yöntem ve tekniğin birlikte kullanıldığı bu çalışmaya katılan tüm tarafların görüşleri alınmıştır. Yazılı ve bireysel görüşmeler yoluyla elde edilen nitel veriler bir araya getirilerek birlikte analiz edilmiştir. Analiz sürecinde araştırmanın amacına uygun kelime ve kavramlar taranarak kodlanmıştır. Bu kodlama sürecinden sonra benzer anlama gelen ve aynı örüntüyü veren kodlar bir araya getirilerek 7 tema oluşturulmuştur. “Öğrenme”, “Becerilerin Gelişimi”, “Eğlenme”, “Etkin Katılım”, “Aile Katılımı”, “Sorunlar” ve “Model Olma” olmak üzere oluşturulan bu temalarla ilgili tüm tarafların görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak araştırmanın bulguları desteklenmiştir.

İşlemler (Öğretme-Öğrenme Süreci Etkinlikleri)

Okulöncesi 5-6 yaş grubu çocukları ile yürütülen bu çalışma Haziran 2014- Mayıs 2015 tarihleri arasında yapılmıştır. Geri dönüşüm ile ilgili farkındalığı artırmak amacıyla yapılan çalışma toplam 12 atölye olmak üzere her pazartesi sabah 08:30-13:30 arasında yaklaşık 45 saat sürmüştür.

Çalışmanın öğretme-öğrenme sürecinde yaratıcı drama bir öğretim yöntemi olarak kullanılmış ve bu yöntem içerisinde ağırlıklı olarak dramatizasyon, doğaçlama ve rol oynama tekniklerine yer verilmiştir. Çalışmanın öğretme-öğrenme sürecinde yaratıcı drama ile birlikte çoklu zeka etkinlikleri, gezi-gözlem, gösterip-yaptırma, istasyon, oyun, gösteri, müzik, ritim gibi bir çok öğretme-öğrenme yolu birlikte kullanılmıştır. Okulöncesi kazanımlarıyla bütünleştirilerek yürütülen çalışmada yaratıcı drama süreci temele alınmış ve bu süreçte düzenlenen atölyeler ve atölyelerde yapılan etkinlikler Tablo 1’de açıklanmıştır.

Tablo 1. Atölyeler ve Yapılan Çalışmalar

Atölyeler	Amaçlar	Yapılan etkinlikler
1. Tanışıyoruz	<ol style="list-style-type: none"> Grup arkadaşlarını tanır ve kendini tanıtır. Artık malzemelerle neler yapılabileceği konusunda görüş bildirir. Çalışmada kullandığı nesne, araç vb. toplar. Kullandığı malzemeleri artık ya da atık olarak ayırır. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bedenimizle resim yapma - Balonla tanışma-ısınma - Flamingo-penguen oyunu - Değerlendirme
2. İletişim İçindeyiz	<ol style="list-style-type: none"> Arkadaşlarıyla birlikte çalışır. Arkadaşlarıyla iletişim içinde olur. 	<ul style="list-style-type: none"> - İpli Kukla - İple dans et - İpin Şeklini Alalım - Eşini bul - Değerlendirme
3. Güven Etkinlikleri	<ol style="list-style-type: none"> Birlikte çalışmanın önemini fark eder. Kendine ve arkadaşlarına karşı güven duyar. Arkadaşlarıyla işbirliği içinde çalışır. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ayna Ayna -Avuç içini takip et - Kör dolaştırma -Yapışık yürüme - Neredesin?- Örümcek ağı - Değerlendirme
4 Minik ayaklar uyanıyor-1	<ol style="list-style-type: none"> Artık olan materyalleri kullanır. Artık malzemelerin zararlarını görür. Artık malzemelerin farkına varır. 	<ul style="list-style-type: none"> -Hayali patika -Farkındalık eğitimi - Geri dönüşüm renkleri - Değerlendirme
5. Minik ayaklar uyanıyor -2	<ol style="list-style-type: none"> Artık olan materyalleri kullanır. Artık malzemelerin çevredeki zararlarının farkında olur. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ben iyi bir araştırmacıyım -Hayali kâğıt - Kompozisyon oluşturabilirim - Evini Yapalım -Gazeteden ne yapabiliriz? - Gazete parçalama -Değerlendirme
6. Minik ayaklar uyanıyor -3	<ol style="list-style-type: none"> Geri dönüşüm renklerini hatırlar. Geri dönüşümle ilgili cümle kurar. Algıladıklarını tekrar eder. 	<ul style="list-style-type: none"> - Yağmuru hissetme - Lideri izle - Gitarla geri dönüşüm hikâyesi - Değerlendirme
7. Küçük adımlar büyük mutluluklar getirir.	<ol style="list-style-type: none"> Algıladıklarını hatırlar. Geri dönüştürülebilen materyalleri bilir. Geri dönüştürülebilen materyallerin kutularını bilir. Geri dönüşüm ile ilgili renkleri bilir. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ebeden kaç - Ajanlar iş başında - Ailemize hediye hazırlıyoruz
8. Ajanlar iş başında	<ol style="list-style-type: none"> Pil geri dönüşümünü bilir. Geri dönüşülebilen materyallerin özelliklerini açıklar. Kendi geri dönüşümünü yapabilir. 	<ul style="list-style-type: none"> - İpin şeklini al - İple şekil oluşturma - Karton kutu, parmaklar vb. ile ritim tutma - Kutunun içindekini tahmin et - Pilleri evine götürelim - Geri dönüşüm kutularından kaçma - Değerlendirme

Tablo 1 (Devamı) . Atölyeler ve Yapılan Çalışmalar

Atölyeler	Amaçlar	Yapılan etkinlikler
9. Paylaşmak Güzeldir	1. Geri dönüşümle ilgili kavramları yorumlar.	- Legolarla ritim tutma - Taklitli yol
	2. Geri dönüşümle ilgili ortaya ürün çıkarır.	- Geri dönüşüm videosu - Hikâyesini oluştur - Değerlendirme
	3. Geri dönüşümle ilgili yaptıklarını sergiler.	
10. Geri Dönüşüm	1. Yönerge verir ve verilen yönergelere uyar.	- Geri dönüşümlü parkur
	2. Geri dönüşüm materyalleriyle ritim oluşturur.	- Ev sahibi kiracı
	3. Gördüğü nesnelere algılar, hatırlar.	- Su kapaklarıyla ritim tutma - Değerlendirme
11. Kendi oyunum	1. Artık kâğıdı farklı şekillerde kullanır.	- Liderini takip et - Rakibini yakalama
	2. Kullandığı kâğıtların geri dönüşüme gideceğini bilir.	- Hikâye - Yönergeleri takip et
	3. Duyduklarını canlandırır.	- Değerlendirme (Eşleştirme oyunu)
	4. Verilen yönergelere uyar.	
12. Neler Yapabiliriz	1. Geri dönüştürülen malzemelerin üzerindeki işareti algılar.	- Ritme göre dans etme - Neler öğrendik
	2. Geri dönüşebilen materyallerin üstündeki işaretleri yorumlar.	- Neler yapabiliriz - Değerlendirme
Diğer Çalışmalar		
13. Dergi Çalışması	1. Minik Ayaklar Uyanıyor	5. Kendi oyunumu hazırlayabilirim
	2. Çevre Ajanları	6. Ajanlar Kendini Değerlendiriyor
	3. Atmadan Önce Düşün	7. Geri Dönüşüm Muhteşem Olacak
	4. Bende Geriye Dönüştürebilirim	
14. Katılım Belgesi	1. “Minik Ayaklar Geri Dönüyor” projesinde yer alan çocuklara katıldıklarına dair bir belge vermek.	
	2. Çocuklara yaptıklarının önemli bir olgu olduğunu hissettirmek.	

Tablo 1’de verildiği gibi çalışmalarda sadece geri dönüşü ile ilgili değil okulöncesinin bu döneminde yer verilmesi gereken kazanımlarına yönelik etkinliklere de yer verilmiştir. Uygulamalar bütünleştirilmiş bir öğretim süreci dikkate alınarak yürütülmüştür. Örneğin; Atatürk’ü Anma Haftası olan 10 Kasım Pazartesi günü çalışma lideri okulöncesi kurumundaki çalışma alanına günlük gazeteleri dağıtmış ve öğrencilerin bu gazeteleri incelemeleri istenmiştir. Bu çalışma yaklaşık 30 dakika sürmüş ve öğrencilerden bu süreçte Atatürk fotoğraflarını fark etmeleri beklenmiş ve gerekli durumlarda “Gazetelerdeki resimler kimin?”, “Bütün gazetelerde neden Atatürk fotoğrafları var? Gibi sorularla çeşitli ipuçları verilmiştir. Öğrencilerden Atatürk fotoğraflarını keserek büyük, orta ve küçük resimler olarak gruplamaları istenmiştir. Bu süreçte çocukların gruplama yapma, büyük, orta, küçük kavramlarını fark etme gibi kazanımları fark etmelerine imkân tanınmıştır. Daha sonra öğrenciler büyük, orta ve küçük olmak üzere 3 gruba ayrılmış ve öğretmen adayı liderliğinde her grup kendisine ait Atatürk fotoğraflarıyla ne yapacağını tartışmıştır. Bu tartışma sürecinden sonra gruplar Atatürk fotoğraflarını sergilemeye karar vermiştir.

Büyük boy Atatürk fotoğraflarını alan grup fotoğrafları bir ip üzerine zımbalayarak sınıfın ortasına asmış, orta boy fotoğrafları alan grup büyük boy karton üzerine yapıştırmış ve sonra bu kartonu sınıf tahtasında yapıştırmıştır. Küçük boy fotoğrafları alan grup ise fotoğrafları sınıf içinde bulunan pazen panoya iğneleyerek sergilemiştir.

Bu çalışmadan sonra grubun ortalıkta kalan artık kağıtları toplamaları için “artık kağıt toplama ve kutusuna atma” oyunu oynanmıştır. Artık kağıtlar kağıt toplama kutusuna atıldıktan sonra ise sınıf içerisinden toplanan ve uygun olan gazete parçalarından kuyruk yapılarak kuyruk kapmaca oyunu oynanmıştır. Hareketli oyunlardan sonra öğrencilerin çember şeklinde oturmaları sağlanmış ve Atatürk fotoğraflarını sergileyecekleri ve her grubun kendilerini ziyarete geleceği açıklanmıştır. Gruplardan yaptıkları çalışmayı ve Atatürk hakkında öğrendiklerini misafir olarak gelen gruba anlatacakları ifade edilmiştir. Her grubun lideri olan öğretmen adayı ile birlikte kendi sergilerini nasıl tanıtacaklarını düşünmeleri ve hazırlanmaları için zaman verilmiştir. Öğrenciler “Atatürk Fotoğrafları Sergisi” başlığı altında çalışmalarını sergilemiş ve sınıftaki diğer gruplara bu çalışmalarını doğaçlama yolunu kullanarak anlatmışlardır.

Bu çalışmalarda geri dönüşü ile ilgili kazanımların yanında gruba işbirliği içinde çalışma, grup ya da çalışma kurallarına uyma; Atatürk’ün çeşitli özelliklerini tanıma; kesme, yırtma, yapıştırma gibi çalışmaları yapma, küçük kasları kullanma, çalışmalarını sergileme, karar verme süreçlerine katılma gibi kazanımlara ulaşmalarına imkan tanınmıştır.

Bulgular

Yaratıcı drama etkinliklerinin temele alındığı bu çalışmalar ile ilgili tüm taraflardan alınan görüşlerin irdelenmesi sonucundan “Öğrenme”, “Becerilerin Gelişimi”, “Eğlenme”, “Etkin Katılım”, “Aile Katılımı”, “Sorunlar” ve “Model Olma” temaları meydana çıkmıştır. Bu temalar ilişkin görüşler aşağıda sırayla özetlenerek verilmiştir.

Öğrenme Teması

Bu bulguların ortaya çıkmasına neden olan görüşlerden doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir.

“... sınıfımızda TUBİTAK Meraklı Minik dergisi kullanılmaktadır. Bu dergi yoluyla fen - doğa etkinlikleri, çevre sorunlarına yönelik etkinliklere yer veriliyordu. Uygulanan proje ile hem bu etkinliklerde öğrenilen bilgiler pekiştirilmiş oldu hem de proje için hazırlanmış etkinlikler hep benzer yönde olunca çocukların geri dönüşüm konusunda derinlemesine eğitilmiş oldular... (okulöncesi öğretmen).

“...etkinlikler: eğlenceli, öğretici, çoklu zeka kuramına uygun, aktif katılımı sağlayıcı, oyuna dayalı, grup çalışmaları, Belli bir kalıba bağlı değil de esnek davranıldı, Eğlenirken öğretim sağlandı... (okulöncesi öğretmen ve okulöncesi öğretmen adayı –SA)”.

“...bu çalışmalar yoluyla çocuklar hem eğlendiler hem de öğrendiler... (okulöncesi öğretmen adayları-SA-BD).

“... Bu etkinliklerle okulumuzun farklı bölümlerini gezme fırsatı da yakalandı. Geri dönüşüm için sınıfımızda büyük boy plastik kovalar hazırlandı. Çocuklar proje bittikten sonra yapılan sanat etkinliklerindeki çöpleri atarken “bunu geri dönüşüm kovaşına mı atalım?” diye sürekli sordular...” (okulöncesi öğretmen).

“... derse başlamadan çocukların enerjisini atmasına yönelik rahatlatıcı hareket ve etkinlikler çocukların öğrenme düzeylerini artırdı...(okulöncesi öğretmen adayı – YK)

“... geri dönüşüm kumbaralarına ve geri dönüşümü yapılabilen malzemelere olan farkındalık düzeyleri gelişim gösterdi...” (okulöncesi öğretmen).

Yukarıda özetlenen görüşlerden de anlaşılacağı gibi yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin atıklarla ilgili kazanımlara ulaşmalarını sağladığı ortaya çıkmıştır. Özdemir, Akfırat ve Adıgüzel'in (2015) yaptıkları çalışmada yaratıcı dramanın doğa eğitimi ile ilgili temel bilgi ve becerileri öğrencilere kazandırmada etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında çevre eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarında yaratıcı dramanın öğrencilerin öğrenmelerine olumlu katkı getirdiğini belirlenmiştir (Onur, Çağlar ve Salman, 2016; Aydın ve Aykaç, 2016). Farklı araştırma sonuçlarının bu araştırma sonucunu destekler nitelikte olması yaratıcı dramanın öğrenmenin gerçekleştirilmesinde etkin bir yol olduğunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Becerilerin Gelişimi Teması

Proje kapsamında yapılan etkinliklerin öğrencilerin işbirliği yapma, birlikte çalışma, sabırlı olma, özgüvenli davranma gibi çeşitli becerilerini geliştirdiği tespit edilmiştir. Bu durumla ilgili okulöncesi öğretmen adaylarının görüşleri ile araştırmacı gözlemi aslına sadık kalınarak aşağıda verilmiştir.

"... Hareket ederken arkadaşını bekleme, göz ucuyla birbirlerine onay verme gibi davranışlar edindiler. Ritim tutma etkinliklerinde başta rahatsız edici bir gürültü oluşsa da zamanla tam anlamıyla olmasa da bir ritim söz konusu oldu...(okulöncesi öğretmen adayı-YK)"

"...özellikle yaratıcı drama çalışmalarında çocuklar Atatürk Köyesi oluşturma, atık kutusu hazırlama gibi ortak ürün ortaya çıkardılar. Yine canlandırma sürecinde birlikte çalıştılar; uyumlu bir biçimde sunum yaptılar...(Proje Danışmanı-KD)"

"... çocuklar sabah ilk geldiklerinde kahvaltıya kadar logolarla birbirinden bağımsız oynuyordu. Sonra yemeğe gidiliyor sonra da masalarda herkes birbirinden bağımsız tek başına etkinlik yapıyordu. Çocuklar bu etkinliklerde daha çok hazır boyama kâğıtlarını boyuyor ve kesiyordu. Bir de öğretmeni dinliyor ve onun söylediklerini yapmaya çalışıyorlardı. Gün boyu yaptıkları etkinlikler bu kadardı. Oysa bu çalışmada hiç yapmadıkları etkinlikleri yaptılar. Dans ettiler; müzik yaptılar; okulu gezdiler; oyun oynadılar... (okulöncesi öğretmen adayı- SA).

"... kendilerini soysa- duygusal alanda mutlu ve özgüvenli hissettiler... (okulöncesi öğretmeni)

Okulöncesi çocuklarıyla yürütülen yaratıcı drama çalışmalarında çocuklar eğitsel oyun oynama, müzikle dans etme, ritim tutma, gitarla şarkı söyleme, gazete kesme, yırtma, yapıştırma, boyama, öğretmen adayı liderliğinde genellikle dramatizasyon tekniğini kullanarak canlandırmalar yapma, arkadaşlarıyla görüş alış-verişinde bulunma, karşılıklı konuşma vb. uygulamalar sayesinde birçok becerisinin geliştiği belirlenmiştir.

Eğlenme Teması

Yaratıcı drama, çoklu zekâ vb. etkinlikleri ile yürütülen çalışmalarda öğrencilerin eğlendikleri, mutlu oldukları belirlenmiştir.

"...geri dönüşüm projesine yönelik etkinlikler uygulanmaya başlanmadan önce sınıfımızın güne başlayış şekli her gün aynıydı. Yani çocuklar öğrenme merkezlerinde arkadaşlarıyla birlikte oyuncaklarla serbest olarak oyunlar oynuyorlardı. Kahvaltudan sonra da birlikte yapılan etkinliklere geçiyorduk. Proje etkinlikleri uygulanmaya başladığında çocukların ilgi ve dikkatlerini çekici, enerjilerini yatıştırıcı ve etkinlikler öncesi ısındırma oyunları çocuklara farklı ve eğlenceli geldi. Çok keyif aldılar... (okulöncesi öğretmeni).

"...Çok eğlenceli bir dönem geçirdik. Sınıfa geldiğinizde çocuklar çok mutlu oluyor. Çünkü

bu kadar eğlenmiyorlar. Etkinlikler hep oyuna dayalı. Bireysellikten çok grupla çalışmalar yapıldı. Belli bir kalıp yoktu. Esnek davranıldı. Hem eğlenirken hem öğretim sağlandı... (okulöncesi öğretmen adayı- SA).

"... derse başlamadan çocukların enerjisini atmasına yönelik rahatlatıcı hareket ve etkinlikler çocukların öğrenme düzeylerini artırıyor...(okulöncesi öğretmen adayı – YK)"

"... ben müziği çok sevdim. Sürekli oynadım... (okulöncesi öğrencisi)"

"... oynayınca çok yorulduk..." (okulöncesi öğrencisi)

"... çalışma öncesi gözlemlerimizde okulöncesi çocuklarının müzikle hiç dans etmediklerini sadece dinleyici olarak müziği kullandıklarını gözlemledik. Üstelik sınıf ortamı uzun masalarla kaplanmış durumdaydı ve çocukların oyun oynamasına engel oluyordu. Ayrıca çocuklar bu masalarda oturarak sürekli kesme, yapıştırma ve boyama işleri yapıyordu ve bireysel olarak yaptıkları bu işlerde eğlendiklerini söylemek mümkün değildi. Ancak proje kapsamında yaptığımız çalışmaların hemen her aşamasında müziği, ritmi, dansı birer araç ve amaç olarak kullandık. Öğrencilerin büyük bir heyecanla bizi beklediğini, ne zaman oyun oynayacağız, ne zaman dans edeceğiz diye sürekli soru sormaları çalışmalarda eğlendiklerinin birer göstergesiydi..." (Proje Danışmanı - KD)

Çalışmalara etkin katılan tüm tarafların görüşlerinden görüldüğü gibi yaratıcı drama etkinliklerinin temele alındığı bu uygulamalarda çocukları eğlendirdiği, eğlenirken de öğrenmenin gerçekleştiği ortaya çıkmıştır.

Etkin Katılım Teması

Yaratıcı drama ve birlikte kullanılan diğer öğretme-öğrenme yolları, öğrencilerin etkin katılımını sağlama konusunda en önemli öğretme yollarının başında gelmektedir. Öğretme-öğrenme sürecinde yaratıcı drama ve diğer etkili öğretim yollarıyla yapılan etkinliklerin çocukların etkin katılımını sağladığına ilişkin görüşler aşağıda verilmiştir.

"... Genelde etkinliklerimiz oyunlu hareketli etkinliklerdi. Sınıfa gitar getirildiğinde hepsi büyük bir ilgiyle katıldılar. Zaten sınıfta etkinliğe katılmak istemeyen öğrenci hiç olmadı. Öğrenciler büyük bir istekle katıldılar... (okulöncesi öğretmen adayı- SA).

"... Geri dönüşüm projesine yönelik etkinlikler uygulanmaya başlamadan önce sınıfımız güne başlayış şekli her gün aynıydı. Yani çocuklar öğrenme merkezlerinde arkadaşları ile birlikte oyuncaklarla serbest olarak oyunlar oynuyorlardı. Kahvaltudan sonra da birlikte yapılan etkinliklere geçiyorduk. Proje etkinlikleri uygulanmaya başlandığında; çocukların ilgi ve dikkatlerini çekici, enerjilerini yatıştırıcı ve etkinlikler öncesi ısındırma oyunları çocuklara farklı ve eğlenceli geldi. Çok keyif aldılar. Tüm çocuklar kendiliğinden katılım gösterdi... (okulöncesi öğretmeni).

"... çocukların aktif katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Sadece bir öğrenci bu etkinliklerden hoşlanmadı ve yönlendirmelerle katılım sağlandı... (okulöncesi öğretmeni).

Yukarıda verilen görüşlere göre yaratıcı drama ve diğer etkin öğretme-öğrenme yollarının çocukların etkin katılımını sağladığı belirlenmiştir.

Aile Katılımı Teması

Proje kapsamında yürütülen yaratıcı drama etkinliklerinin öğretim sürecine çocukların ailelerini katma konusunda olumlu sonuçlar verdiği belirlenmiştir. Bu sonuca ilişkin olarak okulöncesi öğretmenin görüşleri şöyledir.

"... ailelere gönderilen küçük notlar çocukların da çok hoşuna gitti. Tüm aileler sınıf içinde yapılan etkinliklerden haberdar (haber mektupları) edildi. Veliler çocuklarının çok

eğlendiklerini geri dönüşüme ilgi gösterdiklerini ifade ettiler. Etkinliklerle ilgili aile katılımını gerektiren faaliyetlerde 3 çocuk ve ailesi anında geri dönüt verirken diğer aileler pasif katılım gerçekleştirdiler. Yani konuya yönelik çalışma yaptılar ancak bunu sınıfa taşımadılar...”

Çocukların eğitim yaşamlarına başladıkları okulöncesi yıllarda öğretme-öğrenme süreçlerine aile katılımının önemi büyüktür. Bu bağlamda bu çalışma sınırlı da olsa aile katılımını sağlayarak çocuklarının öğrenmelerine katkı getirecek davranışlarda bulunmuştur. Alan yazında yapılan birçok araştırmada aile katılımının çocukların eğitime katkısına ilişkin olumlu sonuçlar bulunması bu araştırma sonucunu destekler niteliktedir (Erol, 2016; Şallı ve diğerleri, 2013; Şallı, 2011).

Sorunlar Teması

Yaratıcı drama etkinlikleri öğrencilerin işbirliği yapmasını, etkileşim içinde olmasını, birlikte çalışmasını gerekli kılmaktadır. Ancak bu proje çalışmalarına başlamadan okulöncesi çocuklarının bireyselleştirildiği gözlenmiştir. Bu tür etkinliklerin bireyselleştirilerek öğretim yapılan bir ortamda çeşitli sorunlara neden olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sorunlarla ilgili okulöncesi öğretmenin görüşleri şöyledir;

“... proje etkinliklerinden önce her çocuğun bireysel okul malzemeleri ve dolapları mevcuttu. Her çocuk kendi eşyasını kullanıyordu ve kullandıktan sonra dolabına kaldırıyordu ama bu bencilce davranışlara neden olmuyordu. Çünkü birbirlerinde olmayan şeyleri birbirleriyle paylaşma teşvik ediliyordu. Proje etkinlikleri sırasında bireysel okul malzemeleri ortak kullanabilmeleri için birleştirildi. Etkinliklerle yapıldığı için çocuklar bu duruma itiraz da etmedi. Ancak projenin uygulanmadığı günlerde bazı çocuklarda önceden hiç söylenmemiş olan “o benim makasım”, “o benim boyam” şeklinde sözler, bazı çocuklarda ağlamalar, bazı çocuklarda da arkasına hırçın davranma şeklinde davranışlar gözlendi...”

Okulöncesi öğretmenin görüşlerine göre öğrencilerin bireyselleştirildiği bir ortamdan işbirliğine dayalı ortamlara geçiş sürecinde çeşitli sorunların olduğu belirlenmiştir. Yine bu konu ile ilgili okulöncesi öğretmen adaylarından YK'nın görüşleri ise şu şekilde olmuştur.

“... Birlik ve beraberlik duygularını güçlendirmek adına yaptığımız malzemeleri ortak kullanma tam anlamıyla oturmuş olmasa da bencillik duygularından arınmalarını sağladı...”

Bu sonuçlara göre bireyselliğin ön planda olduğu öğretim ortamlarından işbirliğine dayalı öğretim ortamlarına geçiş sürecinde çeşitli sorunların yaşandığı ancak bu sorunların işbirliğine dayalı etkinliklerin ısrarla devam ettirilmesiyle azaldığı gözlenmiştir.

Model Olma Teması

Okul deneyimi dersi kapsamında bu okulöncesi sınıfta gözlem yapan okulöncesi öğretmen adayları yaratıcı drama etkinliklerine doğrudan doğruya etkin bir şekilde katılmıştır. Bu etkin katılım sonucunda öğretmen adayları çalışmaların öğretmenlik becerilerini geliştirdiğini ve öğretmen olma konusunda model olduğunu ifade etmişlerdir. Bu öğretmen adaylarının çalışmaların öğretmenlik mesleğine model olma konusundaki görüşleri özetlenerek aşağıda verilmiştir.

“... öğrenciler birbirlerinden izin alarak başlıyorlar her işe. Parmak kaldırma, söze atlamama, sırasını bekleyerek konuşmalar arttı. Olumlu sonuçlar gözlemledim hep. Öğretmenlik hayatımda kullanabileceğim çok şey öğrendim teşekkür ederim... (okulöncesi öğretmen adayı –SA)

“... gözlemlerde uzman kişiden örnek aldığımız için bize de çok katkısı oldu. Sınıfa hakimiyetiniz çok güzel. İstedığınız zaman kendinizi dinletebiliyorsunuz. Belli bir kalıba sokmak gibi çabanız yok, her şekilde çok güzel bir dönem oldu...” (okulöncesi öğretmen adayı –YK)

“... yapılan etkinlikler çocuklara farkındalık kazandıracak etkinliklerdi. Çocuklar için gerçekten verimli oldu. Hem eğlendiler hem öğrendiler. Çocuklarla birlikte bizler de hem eğlendik hem öğrendik. İleriki öğretmenlik hayatım için çok güzel bir uygulamaya katılmak beni mutlu etti... (okulöncesi öğretmen adayı- BD).

Bu çalışmanın planlanmayan beklenmedik sonuçlarından biri çalışmaların, okulöncesi sınıfında staj yapan okulöncesi öğretmen adaylarına öğretmenlik konusunda model olduğunun belirlenmesidir.

Sonuçlar

Çalışmaya etkin katılan okulöncesi çocukları, okulöncesi öğretmeni, okulöncesi öğretmen adayı ve proje danışmanının görüşlerinin irdelenmesi ile aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Bu çalışmaların öğrencilerin geri dönüşüm ile ilgili öğrenme ve farkındalık düzeylerini olumlu etkilediği ortaya çıkmıştır.
2. Proje etkinlikleri yoluyla öğrencilerin eğlenerek öğrendikleri, süreçten mutlu oldukları gözlenmiştir.
3. Yaratıcı drama çalışmaları ile verilen geri dönüşüm etkinliklerinin öğrencilerin işbirliği yapma, özgüven, yaratıcılık, çevreye ve doğaya saygılı davranma gibi özelliklerini olumlu etkilediği belirlenmiştir.
4. Yapılan çalışmaların sınırlı da olsa aile katılımını sağlama konusunda işlevsel olduğu tespit edilmiştir.
5. Okulöncesi öğrencilerin alıştıkları öğretme-öğrenme etkinliklerinden farklı etkinliklerin yer aldığı uygulamalarda çeşitli sorunların yaşanabileceği belirlenmiştir. Ancak yeni uygulamalarda ısrar edilmesi ile bu sorunların zamanla azaldığı ortaya çıkmıştır.
6. Yaratıcı drama etkinliklerinin temele alındığı bu çalışmaların okul deneyimi için okulöncesi kurumlara giden okulöncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik becerilerine katkı getirerek onlara model olduğu ortaya çıkmıştır.

Öneriler

1. Okulöncesindeki öğretme-öğrenme sürecinde yaratıcı drama, oyun, çoklu zeka, işbirliğine dayalı öğrenme gibi yolların eşgüdüm içinde birlikte kullanılmasına özen gösterilmelidir.
2. Bu amaçla okulöncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının yaratıcı drama gibi aktif öğretme-öğrenme süreçlerini sınıflarında kullanmalarına yönelik eğitim çalışmaları düzenlenmelidir.
3. Okulöncesi öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinde geri dönüşüm gibi toplumsal sorunlara ilişkin etkinlikler yoluyla öğrenme gerçekleştirmelerine yönelik eğitimler verilmelidir.
4. Öğretmen adaylarının gerçek okullardaki öğretmenlik uygulamalarında bu tür etkinliklere katılmaları sağlanarak öğretmenlik becerilerinin geliştirilmesi sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Adıgüzel, Ö. (2013). *Eğitimde yaratıcı drama*. (4. Baskı). Ankara:Pegem Akademi.
- Akdağ, Z. ve Erdiller, Z. (2013). Okulöncesi eğitim çağındaki çocuklara çevre bilincini kazandırmak için gönüllü kuruluşlar ile işbirliği yapmak. 10 Aralık 2017 tarihinde www.sas.metu.edu.tr/files/gazi%20paper.doc adresinden erişildi.
- Aşlıoğlu, G. (2004). Özel okullarda ve devlet okullarında öğrenim gören öğrencilerin çevre eğitimi düzeylerinin karşılaştırılması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Orta Öğretim Fen ve Matematik Alanları Bilim Dalı Biyoloji Eğitimi Anabilim Dalı. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aydın, Ö. ve Aykaç, N. (2016). Yaratıcı drama yöntemi ile verilen eğitimin okul öncesi Öğrencilerinin çevre farkındalığına etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi 2016, 11(1), 1-16*.
- Dinçer, Ç. (2005). Okul öncesi dönem çocuklarının çevresel farkındalıklarını artırma yolları. 22 Aralık 2017 tarihinde <http://www.egitim.com/egitimciler/0753/0753.3/0753.3.okuloncesi.cevrefarkindaligi.asp> adresinden erişildi.
- Erkan, S. (1993). Okulöncesi eğitim kurumlarında hizmet içi eğitim. "9. YAPA Okulöncesi Eğitimi Yaygınlaştırma Semineri." 17-19 Haziran.
- Erol, A. (2016). *Proje yaklaşımına dayanan aile katımlı çevre eğitimi programının 5-6 yaş çocuklarının çevreye yönelik farkındalık ve tutumlarına etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı. Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Gülay, H. ve Öznacar, D. M. (2010). *Okul öncesi dönem çocukları için çevre eğitimi etkinlikleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kandır, A. (2001). Çocuk gelişiminde okul öncesi eğitim kurumlarının yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi, 151*.
- Karataş, A. (2013). *Çevre bilincinin geliştirilmesinde Çevre Eğitiminin Rolü ve Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Çevre Bilimleri Anabilim Dalı. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- MEB (2013). Okulöncesi eğitim programı. Milli Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. Ankara.
- MEB (2013b). Okul öncesi eğitim programı - Etkinlik kitabı. 5 Ocak 2018 tarihinde http://anaokulu.cu.edu.tr/_/file/OOEP_2013_Etkinlik_Kitabi.pdf adresinden erişildi.
- MEB (2016). Çocuk gelişimi ve eğitimi. "Drama etkinlikleri." 12 Aralık 2017 tarihinde http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller/Drama%20Etkinlikleri.pdf adresinden erişildi.
- Oktay, A. (1999). *Yaşamın sihirli yılları. Okulöncesi dönem*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Onur, A., Çağlar, A. ve Salman, M. (2016). 5 yaş okulöncesi çocuklarda atık kâğıtların değerlendirilmesi ve çevre bilincinin kazandırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi Cilt:24 No:5, 2457-2468*.
- Özdemir, P., Akfırat, N. ve Adıgüzel, Ö. (2009). Bilim ve yaratıcı drama eşliğinde doğa eğitimi. *Yaratıcı Drama Dergisi*. 15 Aralık 2017 tarihinde <http://www.yader.org/index.php/yader/article/viewFile/yader.2009.006/yader.2009.006> adresinden erişildi.
- San, İ. (1990). Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. Cilt: 23 Sayı: 2* Yayın.
- Şallı, D. (2011). *Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı ile 48-60 aylık çocuklara geri dönüşüm kavramının kazandırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Şallı, D., Dağal, B. A., Küçüköğlü, E. K., Niran, Ş. S. ve Tezcan, G. (2013). Okul öncesinde geri dönüşüm kavramı: Aile katımlı proje tabanlı bir program örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi. 2013. Cilt 2, Sayı 2*.
- Şimşekli, Y. (2004). Çevre bilincinin geliştirilmesine yönelik çevre eğitimi etkinliklerle ilköğretim okullarının duyarlılığı. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. XVII (1), 2004, 83-92*
- Taşkın, Ö. ve Şahin, B. (2008). "Çevre" Kavramı ve altı yaş okul öncesi çocukları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yıl 2008 (1) 23. Sayı*.
- Tombul, F. (2006). *Türkiye'de çevre için eğitime verilen önem*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Yaşar, C. M., İnal, G., Kaya, Ü. Ü. ve Uyanık, Ö. (2012). Çocuk gözüyle tabiat anaya geri dönüş. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi. Mayıs, Haziran, Temmuz 2012 Cilt 1 Sayı 2*.